

Тема: «Характеристика основних видів бур'янів і заходи боротьби з ними»

1. БУР'ЯНИ-ПАРАЗИТИ.
2. КАРАНТИННІ БУР'ЯНИ.

БУР'ЯНИ-ПАРАЗИТИ.

Стеблові

Повитиця конюшинна (*Cuscuta trifolii* Babingt). Стебло тонке, ниткоподібне, червонувате, розгалужене, 50–100 см завдовжки. Лусочки дрібні, з їх пазух виходять бічні стебла та суцвіття (рис. 56). Суцвіття складаються з 12–18 квіткових нещільних кулястих клубочків 12 мм у діаметрі. Квітки білі, рожеві, на короткій ніжці, з сильним, дуже відчутним запахом гречки. Чашечка широкодзвоникувата. Віночок циліндричний з широкорозкритими або прямими лопатями. Пиляки жовті, виходять з віночка. Лусочка велика, еліптична, іноді довгаста, ввігнута всередину. Лусочки закривають вхід у трубочку. Плід двогнізда, чотиринасінна, куляста коробочка в діаметрі до 2 мм. Насінина неправильнокуляста, дрібногорбкувата, від яскраво-сірих, жовтуватих до коричневих кольорів. Маса 1000 насінин 0,3–0,4 г.

Рис. 56. Повитиця конюшинна:

Рис. 56. Повитиця конюшинна:

а — рослина; б — квітка; в — плід; г — сходи

Цвіте з червня по вересень. Розмножується насінням і вегетативно частинками стебел. Важливою біологічною властивістю повитиці конюшинної є здатність перезимовувати. Жити на одному місці може довго до 10–15 років.

Поширена в Лісостепу та на півдні Полісся. Паразитуює на різних

дикоростучих рослинах. З культурних рослин уражує люцерну та конюшину.

Заходи боротьби: обов'язкове виконання всіх карантинних заходів; дотримання сівозмін; сівба культур тільки кондиційним насінням; очищення посівного матеріалу конюшини червоної від насіння повитиці конюшинної, польової та викової; люцерни від насіння повитиці польової, мисочкової, південної; вики посівної від повитиці викової; буряків цукрових і моркви від повитиці польової; льону від повитиці льонової, конюшинної, викової; рижю від повитиці льонової та викової; обстеження посівів та виявлення повитиць у полі; знищення крутин повитиці конюшинної, польової, льонової та інших у першій фазі їх розвитку до цвітіння глибокою оранкою (до 40 см).

Повитиця льонова (*Cuscuta epilinum* Weiche). Стебло ниткоподібне, витке, зеленувато-жовтувате, розгалужене, 50–120 см завдовжки (рис. 57). Листки замінюються лусочками. Суцвіття клубочок 7–12-квітковий, щільний, кулястий, до 10 мм завдовжки. Квітки дрібні, сидячі, жовтувато-білі. Віночок бочко- або глечикоподібний. Лопать коротша за трубочку. Чашечка напівкуляста, пиляки жовті, майже не виглядають з віночка. Плід двогнізда, приплюснуто-куляста коробочка, яка вміщує до 4 насінин і закривається біля основи впоперек. Насінина дрібна, жовтувато-сіра або темно-бура, яйцеподібна чи овальна, у діаметрі 1–1,5 мм. Насінники часто склеєні по два, рідше по 3 й 4. Подвійне насіння із зовнішнього боку опукле, а з черевного плескувате. Однопарне насіння опукле із спинного боку і нечітко двогранне з черевного. Маса 1000 насінин 2–1,25 г. Довжина насінини 1,1–1,4 мм, ширина 0,9–1,1, товщина 0,8–0,9 мм.

Рис. 57. Повитиця льонова:

Рис. 57. Повитиця льонова:

а — рослина; б — квітка; в — плід

Цвіте й плодоносить з червня по серпень. Розмножується насінням. Одна рослина утворює близько 3,2 тис. насінин. Повитиця льонова має дві форми одна засмічує посіви льону-довгунця, інша паразитує на рослинах льону-кудряша. З усіх видів повитиць повитиця льонова найтипівіша однорічна рослина, оскільки відмирає зразу після досягання насіння.

Поширена в поліських і лісостепових льоносіючих районах.

Специфічний паразит льону та рижю.

Заходи боротьби такі самі, як і проти повитиці конюшинної.

Кореневі

Вовчок соняшниковий (*Orobanche cumana* Wallr.) одно- або дворічна рослина (рис. 58). Стебло просте, нерозгалужене, яскравожовте до буруватого, м'ясисте, донизу потовщене, від 15 до 40 см заввишки. З нижньої потовщеної частини стебла виходять присоски, які заглиблюються в тканини кореня рослини-живителя. Листків немає, а замість них є спіральні розміщені загострені, цілокраї або зубчасті лусочки жовтуватого або буруватого кольору. Суцвіття колосоподібне. Квітки одиничні, розміщені у кутах приквітників. Віночок трубчастий, біля основи білий, а у відгині синюватий або фіолетово-голубий. Тичинок 4. Плід одногнізда, овальна коробочка 8 10 мм завдовжки. Вміщує дуже багато насінин по 1,5 2,5 тис. Насінина дуже дрібна, округла, пілоподібна, темно-бура, густокрапчасто-зморшкувата. Маса 1000 насінин 0,001 г. У ґрунті з насінин проростає тоненький корінець, який виростає в корінь рослини-живителя й живиться її соками. Потім кінець корінця потовщується, утворюється вузлик з горбочками, який далі перетворюється на цибулиноподібне потовщення, де з'являються зачатки листків і виростає соковита рослина, що виходить на поверхню ґрунту.

Цвіте й плодоносить з червня по липень. Розмножується тільки насінням. Одна рослина утворює 60 100 тис. пілоподібних насінин. Існують дві раси вовчка соняшникового: раса А, яка не уражує імунних сортів соняшнику, та раса Б, що витісняє расу А й паразитує на імунних сортах соняшнику. Насіння проростає з глибини ґрунту 5 9 і навіть 20 25 см.

Рис. 58. Вовчок соняшниковий:

а — рослина; б — насіння; в — проростання насіння

Поширений по всій Україні, крім Карпат. Паразитує на коренях соняшнику, рідко на помідорах, махорці, сафлорі. Серед бур'янів уражує нетребу звичайну, полин гіркий, триреберник непахучий.

Заходи боротьби: основний дотримання сівозміни з поверненням посівів соняшнику на попереднє місце не раніш як через 6 7 років; лушення стерні; глибока зяблева оранка; введення пожнивних посівів кукурудзи, редьки олійної та інших сидератів, які провокують проростання насіння вовчка, але не уражуються ним; раннє збирання врожаю; своєчасна сівба; висівання стійких проти вовчка сортів.

Розвиток вовчка зменшується при внесенні підвищених доз фосфорно-калійних добрив та вапнуванні кислих ґрунтів.

2. КАРАНТИННІ БУР'ЯНИ.

Бур'яни внутрішнього карантину

Амброзія трироздільна однорічний ярий бур'ян родини складноцвітих. Занесений у нашу країну з Північної Америки. Розмножується тільки насінням, яке починає проростати при температурі 5 – 6 °С. Оптимальна температура проростання 20 – 25 °С. Краще проростає з глибини ґрунту 5 – 6 см. Сходи мають вигляд еліпсоподібних м'ясистих голих сім'ядолей 12 – 15 см завдовжки і 6 – 8 см завширшки. На верхівці закруглені, в основі клиноподібно звужені, на потовщених черешках, що зрослися своєю нижньою частиною в розширену піхву. Листки яйцеподібні, супротивно розміщені, довжина їх 24 – 32, ширина 15 – 20 см, злегка шкірясті, по краях нерівнозубчасті, на верхівці заокруглені, на довгих тонких черешках. Листки другої пари трироздільні. Всі листки покриті довгими шорсткими волосками.

Підсім'ядольне стебельце коротке, покрите волосками, підсім'ядольне коліно потовщене, буро-фіолетове із зеленим відтінком, голе.

Заходи боротьби такі самі, як і проти амброзії полинолистої.

Амброзія багаторічна багаторічний коренепаростковий бур'ян родини складноцвітих. Занесений з Північної Америки разом з насінням культурних рослин. Листки супротивні, глибокорозрізані, на довгих черешках. Суцвіття пухка волоть, що складається майже тільки з чоловічих квіток. Жіночі квітки одиничні, розміщені нижче чоловічих у пазухах верхніх листків. Всі рослини зовні нагадують амброзію полинолисту. Насіння несправжній плід зворотнояйцеподібної форми, на верхівці з тупими вусиками, зеленувато-коричневе, дрібноопушене. Розмножується кореневими паростками і насінням, засмічує посіви зернових, технічних і просапних культур, багаторічні трави, а також росте в балках і ярах, на узбіччях доріг, пустирях і луках, переважно на родючих землях.

Заходи боротьби: очищення насінного матеріалу від насіння амброзії на зерноочисних машинах; систематичне (бажано до цвітіння) скошування її на необроблюваних землях; по краях полів застосовувати гербіциди, а узбіччя доріг дискувати. На забур'янених амброзією багаторічною площах проводять лушення стерні слідом за збиранням зернових культур з наступною глибокою (не менше 30 см) зяблевою оранкою; як додатковий захід — обприскування посівів злакових культур натрієвою та амінною сіллю 2,4-Д.

Паслін каролінський багаторічний коренепаростковий бур'ян родини пасльонових. Зовні нагадує картоплю або блекоту чорну. Стебло не вище 120 см, товсте, покрите великою кількістю зірчато-подібних волосків і колючок. Листки чергові, цільнокраї, лопатеві або перистороздільні, довгасті або овальні, на коротких черешках, від 5 до 20 см завдовжки. Квітки великі, голубувато-білі,

блідо-лілові до бузкового кольору, зібрані в зонтико-китицеподібні суцвіття. Плід гладенька, кругла, соковита, зелено-жовта або оранжево-жовта ягода. У кожній ягоді є від 40 до 140 насінин, які зовні нагадують насіння баклажана, але дещо дрібніші, ще з менш вираженою ямкуватою поверхнею.

Розмножується насінням і кореневими паростками. Головний корінь товстий і проникає углиб ґрунту в перший рік на 0,8, а в наступні до 2,5 м. На глибині 15–25 см від нього відходять бічні корені і на необроблюваних землях досягають довжини більше 1 м. Вегетативно розмножується за рахунок утворення нових паростків з бруньок відновлення, розміщених на головному (вертикальному) і бічних (горизонтальних) коренях. У місцях інтенсивного вегетативного розмноження утворюються цілі куртини на значній площі й з великою кількістю пагонів (до 150–200 на 1 м²), взаємозв'язаних кореневою системою. Відрізки бічних і стрижневих коренів, що утворюються під час оранки або культивування, до 3–5 см завдовжки, при наявності на них бруньок відновлення в умовах достатнього зволоження й при температурі ґрунту не нижче 10 °С, здатні до регенерації і дають нові рослини. Насіння зберігає схожість у ґрунті до 2 років. Цвіте з травня по вересень, плоди досягають в липні листопаді.

Засмічує чайні й цитрусові плантації та ефіроолійні культури й росте на необроблюваних землях. Невибагливий до умов, росте на глинистих і піщаних ґрунтах.

Завдяки високій регенераційній здатності вегетативних органів і життєздатності насіння паслін має підвищену експансивність. Шкідливість його залежить від щільності насінних і особливо вегетативних пагонів. При великій засміченості ним поля витісняє всі однорічні й дуже пригнічує інші багаторічні бур'яни та культурні рослини. Виростаючи у кронах чайних кущів, утруднює ручний збір чайного листа, а при збиранні машинами в масу чайного листа потрапляють гіркі на смак листки пасльону.

Заходи боротьби: крім карантинних і запобіжних заходів, на засмічених ділянках потрібно провадити глибоку зяблеву оранку й систематично підрізувати підземні пагони пасльону до повного виснаження за допомогою культивування; у місцях з'явлення цього бур'яну треба провести глибоке (на 50–60 см) розкопування ділянки, ретельно вибрати коріння, підсушити і спалити.

Соняшник дикий злісний ярий бур'ян. Листки на довгих черешках, внизу супротивні, вгорі чергові. Кошики (їх на одній рослині буває більше 100 шт.) дрібніші, ніж у культурних форм (1–15 см у діаметрі), квітколоже випукле (у культурного сплюснуте). У дикого соняшнику внутрішні трубчасті квітки червонувато-пурпурові або темно-коричневі, а в культурного жовті. Перша пара листків утворюється через 4–5 днів після з'явлення сходів, гіллястість і бутонізація настають через 21–50 днів; від бутонізації до цвітіння минає 10–19 днів, від цвітіння до дозрівання насіння 12–17. Тривалість цвітіння 8–17 днів. Вегетаційний період триває 74–153, а в культурного соняшнику 70–138 днів. Добре відростає після скошування, інколи утворює насіння. Сім'янки бур'яну на 94 % панцирні і майже не пошкоджуються гусеницями соняшникової молі.

Якщо насіння культурного соняшнику містить до 57 % жиру, то у диких форм 27 %. Масові сходи його з'являються в першій і другій декадах травня (одночасно з ранніми культурами), а окремі після опадів протягом літнього періоду. Насіння проростає переважно з глибини ґрунту 5–10 см, менше з 15–20 см. Сходи складаються з еліптичних, м'ясистих сім'ядолей, довжина яких 12–16, ширина 8–10 мм. По краях сім'ядолі іноді рівні, на верхівці широко заокруглені до основи, коротко-клиноподібно звужені в дуже короткі, внизу розширені черешки, що зрослися в піхву. У свіжих сходів жилок на сім'ядолях не видно, а у висушених вони мають вигляд викривленої середньої й 3–4 бічних жилок.

Цей бур'ян світлолюбний і маловибагливий до тепла й вологи.

На розпушених ґрунтах у посівах просапних культур утворює великі, дуже розгалужені рослини, що мають бічні гілки другого й третього порядків.

Розмножується тільки насінням на кожній рослині утворюється до 19 тис. насінин. Воно зберігає схожість у ґрунті 1–2 роки. Свіжостигле насіння має тривалий період біологічного спокою, і схожість його буває невисокою (1–2%). Недостигле насіння через деякий час після зберігання сходить. Біологічна стиглість його настає через 184–305 днів. Насіння в ґрунті втрачає схожість через 2 роки.

Значно поширений гібрид дикого соняшнику з культурним.

Трапляється в посівах ярих зернових, просапних і овочевих культур, на узбіччях доріг, на токах, в ярах і на пустирях. Особливо забур'янює посіви ранніх ярих культур, пригнічує їх і знижує урожай, а іноді призводить до повної загибелі. На забур'янених посівах ускладнюється й утруднюється робота збиральних машин забивається молотильний барабан комбайна, а обмолочене зерно зволожується, тому його потрібно додатково сушити й очищати.

Заходи боротьби: у районах поширення цього бур'яну дуже важливо при чергуванні культур у сівозміні враховувати його біологічні особливості. Звичайно просапні розміщують після парової озимини, яру пшеницю по чорному пару. Перед сівбою посівний матеріал, засмічений насінням дикого соняшнику, очищають. Насіння пшениці й жита слід сіяти з підвищеною (на 10–15%) нормою висіву.

Після збирання врожаю ранніх зернових культур, засмічених диким соняшником, доцільно провести лушення стерні на глибину 10–12 см з наступною глибокою оранкою (на 28–30 см) (плугами з передплужниками, а в зоні ерозійних ґрунтів плугами без полиць). Засипані на дно борозни сім'янки часто гинуть.

При наявності великої кількості насіння бур'янів в глинистих і суглинкових ґрунтах, відведених під ранні культури, крім раннього весняного боронування, проводять дві культивуації (першу на глибину 10–12 см, другу через 5–10 днів на глибину загортання насіння культурних рослин). На піщаних ґрунтах, дуже засмічених насінням дикого соняшнику, ранні ярі культури треба сіяти після боронування зябу без передпосівної культивуації.

Якщо ґрунт засмічений насінням соняшнику дикого, то такі поля

відводять під чорний або зайнятий пар. Найкраще біологічно пригнічує сходи дикого соняшнику озиме жито на зелений корм.

При сівбі пізніх зернових культур слід провести 2-3 культивування ґрунту. Боронування посівів зернових і просапних культур також сприяє знищенню більшості (до 45 %) цього бур'яну.

Для того щоб запобігти засміченню ґрунту насінням соняшнику дикого на необроблюваних землях, потрібно його систематично скошувати, дискувати ґрунт або застосовувати гербіциди проти двосімядольних бур'янів.

Шавлія відігну та однорічний пізній ярий бур'ян родини губоцвітих. Стебло 30-60 см заввишки, пряме, чотиригранне, гіллясте, в нижній частині опушене простими спрямованими донизу і притиснутими білуватими волосками, завдяки чому має білувато-зелений відтінок. Листки довгасті, ланцетні або вузьколанцетні, на коротких черешках, супротивні, довжина їх 3-6, ширина 0,3-0,8 см. На верхівці вони заокруглені, в основі клиноподібні, по краях розгалужено-тупопильні або городчасті, густо-війчасті. Квітки голубі, зібрані в несправжні волоті, розміщені в нещільних китицеподібних суцвіттях на кінцях гілочок. Плід — світло-сірий або жовтувато-коричневий, сухий горішок зворотно-яйцеподібної форми. Насіння тригранне, з добре помітною гранню на спинці й оливково-коричневими плямами, має довжину 2-2,5, ширину 1,5-2 мм. Розмножується лише насінням, якого на одній добре розвиненій рослині утворюється до 5 тис. шт.

Рослина теплолюбна, досить посухостійка і росте на всіх ґрунтах.

Сходи з'являються у травні, коли ґрунт прогріється більш як на 10°C. Найкраще проростає з глибини ґрунту не більше 5 см, якщо він добре зволожений, і за оптимальної температури. На глибині 20 см насіння хоч і проростає, але сходів не дає. Чим пізніше починається вегетація рослин, тим менший вегетаційний період. Рослини, що з'являються рано за весняно-літньо-осінній період, встигають засіятися двічі, тому що свіжодостигле насіння не має періоду спокою.

Достигає насіння в суцвітті не одночасно спочатку на верхніх гілках, а потім на нижніх. Цвіте протягом літа.

Після багаторазових підрізувань шавлія відігнута добре відростає. Однак при скошуванні її у фазі бутонізації пагони, що знову відростають, не встигають до кінця вегетації засіятися.

Містить запашні (ефірні) масла, які надають їй специфічного запаху, що нагадує запах м'яти. Тому худоба її не поїдає як у зеленому, так і в сухому та силосованому вигляді. У деяких господарствах Ставропольського краю спостерігалися випадки отруєння овець і птиці при поїданні трави та сіна з домішками шавлії. В Австралії, куди також занесено шавлію з Америки, спостерігалась загибель овець і великої рогатої худоби від цього бур'яну, що містив до 5 % нітратів. Згодовування вівцям 0,8 кг сухих рослин шавлії відігнутої викликає загибель їх через 20 год від асфіксії внаслідок розвитку метемоглобінемії.

Заходи боротьби: у місцях масового поширення буряну сіяти озимі чи ярі зернові культури з підвищеною (на 10–15 %) нормою висіву; проводити лушення стерні (або спалювати її) і глибоку зяблеву оранку. Для додаткового пригнічення буряну в посівах зернових культур у фазі кушення на початку виходу рослин у трубку застосовують гербіциди.

Буряни зовнішнього карантину

Амброзія приморська однорічний бурян родини складноцвітих, зовні нагадує амброзію полинолисту, але з більшими плодами. Стебло пряме, гіллясте, 60–100 см заввишки. Нижні листки супротивні, двічі перистороздільні або перисторозсічені, верхні чергові яйцеподібні, черешкові. Знизу поверхня листків світло-зелена. Всі надземні органи оксамитово опушені. Квітки зібрані в суцвіття-кошики і в густі довгі колоски. Розмножується тільки насінням. Отже, в нові райони може потрапити із зерном пшениці й багаторічних трав. Забурянює просапні, зернові культури, сади й виноградники.

Із боротьби проти амброзії приморської найбільше значення мають ретельне очищення насінного матеріалу культурних рослин, глибока оранка забурянених ґрунтів.

Бузинник пазушний багаторічний коренепаростковий бурян родини складноцвітих. Основний корінь стрижневий, має великий запас поживних речовин, проникає у ґрунт на глибину до 2–2,5 м, утворює багато горизонтальних коренів (з багатьма вегетативними бруньками, що здатні до вегетативного розмноження і розміщуються на глибині від 20 до 60 см (іноді 100 см). Підрізані під час оранки, культивації або лушення корені мають високу регенераційну здатність навіть у посушливих умовах.

Відрізки кореневищ 1–5 см завдовжки, добре приживаються в ґрунті й дають нові рослини. Стебло пряме, розгалужене, 30–60 см завдовжки, із зворотнояйцеподібними або довгасто-ланцетними, сидячими нижніми супротивними, верхніми черговими листками. Листки малі (довжина 2,5 см), опушені, по краях хвилясті, сріблясто-сірі. Квітки непоказні, зеленувато-жовті, роздільностатеві, крайні (1–6 шт.) жіночі, середні (15–25 шт.) чоловічі, розміщені в пазухах листків. Суцвіття кошик, оточений лускоподібною зубчастою обгорткою. Плід яйцеподібна, сірувато-чорна без чубчика сім'янка, 5 мм завдовжки. Насіння зовні схоже на плоди чорнощира звичайного, але з чітко вираженим рубчиком у вигляді пятачка. У кошику утворюється 1–2 насінини або їх зовсім немає через пошкодження сім'ядом.

Вегетативні пагони відростають пізно навесні, цвітуть у липні вересні, плодоносять у вересні жовтні. Достигле насіння засмічує урожай пізніх культур.

Заходи боротьби : очищення насінного і фуражного зерна; лушення стерні; глибока оранка; утримання ґрунту протягом року в стані чистого пару, після цього висівання озимого жита або пшениці з підвищеною нормою висіву. Озимі можна сіяти на одному місці протягом 3–4 років.

Паслін лінійнолистий багаторічний коренепаростковий бурян родини пасльонових з дуже розвиненою кореневою системою. Стебло пряме, розгалужене. Листки чергові, черешкові, довгасті, лінійні, цілюнокраї, хвилясті по краях, сріблясто-білі від наявності зірчоподібних пучків-волосків. Стебло й листки покриті тонкими шипиками. Квітки лілові або сині, зібрані в щіткоподібні суцвіття. Плід гладенька багатонасінна, жовта або оранжева ягода з великою кількістю дрібнозернистих, округлих або зворотнояйцеподібних жовтих чи темно-коричневих насінин. Забур'янює посіви польових і овочевих культур, луки, пасовища. Поширений на півдні США, в Новій Зеландії. Трапляється на Кавказі, на півдні Криму, в Середній Азії, в Закарпатті.

Заходи боротьби такі самі, як і проти пасльону каролінського.

Соняшник шорсткий однорічний бурян родини складноцвітих. Стебло до 1 м заввишки, слабогіллясте, покрите твердими волосками. Листки потовщені, довгасто-яйцеподібні, по краях зубчасті, на верхівці загострені, сидять на черешках. Квітки жовті, зібрані в суцвіття-кошик. Сімянки бурі, дрібні (40 мм), дрібноопушені, плескаті, іноді ребристі з коротким чубчиком.

Забур'янює посіви ранніх ярих культур, луки й пасовища. Заходи боротьби такі самі, як і проти соняшнику дикого. Стриги рослини-паразити або напівпаразити родини ранникових. Всього на земній кулі налічується понад 60 видів цього роду. За біологічними особливостями схожі з дуже поширеними в Україні рослинами-паразитами вовчками. Від останніх відрізняються ступенем і специфікою паразитизму. Вовчки повні паразити і завдають шкоди переважно двосімядольним рослинам (рідше злаковим). Стриги напівпаразити (стрига жовта) або факультативні напівпаразити (стрига очанкоподібна), пошкоджують переважно злакові культурні рослини (кукурудзу, сорго, рис, просо, чумизу, суданську траву, цукрову тростину, пшеницю, ячмінь), а також бур'яни родини злакових.

Стриги є настільки шкідливими для рослин, що у місцях масового їх поширення знижують урожайність кукурудзи, сорго, проса й рису на 60–80 % або призводять до повного знищення посівів. Вартість втраченого врожаю культур, який пошкоджується стригами, в США щороку оцінюється в 5 млрд. доларів.

Більшість стриг є кореневими паразитами, тому що не мають зелених листків, здатних до фотосинтезу, а корені їх редуковані і не можуть вбирати воду й мінеральні речовини з ґрунту. Ті стриги, що ведуть напівпаразитичний спосіб життя, мають розвинені зелені листки, частково — кореневу систему, а також великі сині квітки й зовні нагадують звичайний льон.

Стрига жовта найпоширеніший і найагресивніший однорічний бурян-напівпаразит. Розмножується тільки насінням.

Плодючість однієї рослини від 50 до 500 тис. дрібних (0,15–0,20 мм), зморшкуватих коричнево-бурих, ромбоподібних або довгастих насінин. Оптимальними для їх проростання є температура 30°C і висока вологість ґрунту. При температурі нижче 15°C і вище 45°C насіння стриги не проростає. Може проростати у ґрунті після 15–18-місячного періоду біологічного спокою і

при наявності кореневих виділень рослини-живителя, за відповідних вологості й температури. За несприятливих умов для проростання схожість насіння зберігається протягом 5 – 6 і навіть 20 років. Найактивніше насіння стриги проростає під впливом кореневих виділень пошкоджуваних нею, а також деяких інших рослин (сої, бавовнику, льону, рицини), які не уражуються паразитом. Вважається, що кореневі виділення, які стимулюють проростання насіння стриги, належать до ростових речовин, зокрема похідних кумарину: 6-метокси, 7-гідроксикумарин (скелетон) і 4-гідроксикумарин. Ці сполуки одночасно спрямовують розвиток корінців у той бік, де розміщені корені культурних рослин.

Проростає лише те насіння стриги, яке перебуває у безпосередньому контакті з ніжними молодими коренями або поблизу них (на відстані не більш як 3 – 4 мм).

Перша фаза проростання насіння триває від 5 до 20 днів за температури 26 – 32°C і достатньої вологості. Якщо насіння стриги пройшло першу фазу і немає умов для проходження другої фази, воно висихає, переходить у стан спокою і зберігає схожість десятки років. Після утворення потовщеного корінця без кореневих волосків (друга фаза, яка триває 1 – 2 дні) стрига вступає у стійкий контакт з рослиною-живителем і під дією тиску проростка та активності ферментів спрямовує пальцеподібні нитки (гаусторії) в тканини рослини і за їх допомогою вбирає з них необхідні для свого розвитку поживні речовини й воду. В цей час стрига переходить на паразитичний спосіб життя: протягом 4 – 6 тижнів, живлячись за рахунок ураженої рослини, утворює багато (до 500 шт.) м'ясистих підземних стебел; через місяць після проростання насіння пагони виходять на поверхню ґрунту і, набуваючи напівпаразитичного способу життя, розвивають опушене надземне чотиригранне стебло 15 – 45 см заввишки з вузькими зеленими супротивними листками; через 2 – 3 тижні зацвітає рожевими, червоними, жовтими або білими квітками, а ще через місяць досягає насіння. Життєвий цикл стриги триває 90 – 120 днів. Найбільшої шкоди паразит завдає рослині-живителю в період надземного розвитку.

Розповсюджується насіння стриги, в кожній коробочці якого по 1350 шт., за допомогою вітру, води, тварин, транспортних засобів, сільськогосподарських машин і знарядь та насінного матеріалу.

Зовнішньою ознакою ураження культурних рослин стригею є їх в'янення, яке не припиняється навіть під час опадів. Припиняється ріст уражених рослин, вони жовтіють, буріють і, залежно від ступеня забур'яненості, рано чи пізно гинуть. На полі утворюються округлі «лисина» з великою кількістю різновікових особин паразита.

Стрига жовта краще росте на легких піщаних ґрунтах, хоч непогано розвивається і на важких суглинках.

Стрига очанкоподібна багаторічний напівпаразит з ниткоподібними або потовщеними стеблами до 60 см заввишки, які мають бічні розгалуження. Листки лінійні, супротивні або чергові з одним-двома бічними надрізами. Квітки білі, зібрані в колосоподібні суцвіття. Насіння коричневе, ребристе,

довгасте або яйце- подібне, зібране в коробочку. Добре проростає у воді незалежно від наявності кореневих виділень рослини-живителя, хоч потім проросток паразита розвивається лише на коренях ураженої рослини. Найбільше цей вид стриги уражує рис, кукурудзу й сорго.

Оформити звіт.